

Marcin Markowski

**Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Lublinie**

DYSKUSJA NAD NAZWĄ WALUTY ODRODZONEJ RZECZYPOSPOLITEJ

Dnia 28 lutego 2019 roku obchodziliśmy setną rocznicę ustanowienia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej nazwy dla waluty odrodzonego państwa polskiego. Jednak spory o nazwę dla nowej polskiej jednostki monetarnej toczyły się na łamach prasy już od listopada 1916 roku. Było to związane z ogłoszeniem przez generał-gubernatorów okupowanych przez państwa centralne ziem polskich, które przed wybuchem I wojny światowej stanowiły część Imperium Rosyjskiego, *Aktu 5 listopada*. Dokument ten gwarantował Polakom utworzenie państwa o niesprecyzowanych granicach, lecz z własną armią. Proklamowanie Królestwa Polskiego – taka nazwa widnieje na monetach fenigowych przeznaczonych do obiegu na obszarze Generał Gubernatorstwa Warszawskiego – dawało powody, by realnie myśleć nad nazwą dla polskiej waluty. Pod koniec kwietnia 1917 roku niemieckie władze okupacyjne wprowadziły do obiegu markę polską. W rubryce „Kronika” ukazujących się w Krakowie „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologicznych” z lutego 1917 roku, które były redagowane przez polskiego numizmatyka, dr Mariana Gumowskiego, znajdują się informacje o powołaniu do życia Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, która miała emitować marki polskie. Teksty znajdujące się w tej „Kronice” nie są podpisane. Redakcja donosiła, że w Generał-Gubernatorstwie Warszawskim ukazało się rozporządzenie dotyczące waluty dla tego terytorium, jaką miała być marka polska, równa co do wartości marce niemieckiej¹. Za prasą warszawską informowano również, że w ramach przedwstępnych przygotowań do czynności operacyjnych, które przewidziane były na koniec marca 1917 roku, przystąpiono do druku pieniędzy papierowych. W tekście znajduje się informacja, że: *Mają one mieć napis: „Bilet polskiej krajowej kasy pożyczkowej”, herb państwa polskiego i cyfrę oznaczającą wartość biletu*².

W połowie listopada 1916 roku, na łamach „Kuriera Lwowskiego”³ został opublikowany tekst doktora Stefana Czarneckiego, w którym autor postulował, by upamiętnić pierwszą polską dynastię panującą, nazywając jednostkę monetarną „piastem”⁴. W grudniowym numerze „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologicznych” z 1916 roku znajduje się krótki, nie podpisany tekst dotyczący sporów o nazwę dla nowej polskiej jednostki monetarnej. Z lektury dowiadujemy się, że wówczas na łamach prasy warszawskiej toczyła się dyskusja dotycząca nazwy dla polskiej waluty. Jedyną kwestią, na którą wszyscy mieli jednakowe zdanie, był jej podział na sto groszy. W tekście znalazła się informacja, podana za „Kurierem Polskim”, w którym zaproponowana została

¹ *Polska Kasa pożyczkowa* 1917, s. 146.

² *Polska waluta markowa* 1917, s. 146.

³ Tekst ten był później kilkakrotnie przedrukowywany w różnych gazetach (Gumowski 1917, s. 186).

⁴ Gumowski 1917, s. 186; informację tę podał również Henryk Cywiński (Cywiński 1987, s. 184) i Andrzej Schmidt (Schmidt 1994, s. 9).

nazwa „setnik”. Propozycję tę uargumentowano w tej wychodzącej w Warszawie gazecie tym, że jest to *Słowo proste, jasne, rdzennie polskie, do żadnej konfuzyi nie podające okazji, odrazu wskazujące zawartość jednostki monetarnej: sto groszy*. Jednak autor kroniki zaznaczył: *W tej sprawie jesteśmy [MM: krakowskie środowisko numizmatyczne] odmiennego zdania, które może na łamach „Wiadomości” uda nam się szerzej wypowiedzieć*⁵.

Do prasowej dyskusji dołączył się Marcei Szafrąński z Radomia, który na łamach „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologicznych” z marca 1917 roku przeciwstawił się nazwie „setnik”. Uznał ją za niewłaściwą w związku z tym, że tak nazywają się wojskowi z pułków kozackich. Równoległe zgłosił pięć propozycji: „lech”, „pol”, „polon”, „polonia” i „sarmat”. Zdaniem Szafrąńskiego nowa jednostka monetarna powinna dzielić się na sto części, które należałoby nazwać, przez wzgląd na tradycję, „groszami”. Dodatkowo zaproponował podział na nominały bite w: miedzi (½ grosza, 1 i 3 grosze), niklu (5, 10 i 25 groszy) i srebrze (50 groszy oraz 1, 2, 3 i 5 jednostki zasadniczej). Autor uważał, że o nazwie jednostki monetarnej powinno decydować społeczeństwo polskie w porozumieniu z Towarzystwem Numizmatycznym⁶. W numerze pisma z września i października 1918 roku Szafrąński uaktualnił swój tekst (oba noszą ten sam tytuł) dodając nazwę „piast” (opuszczoną uprzednio – jak sam przyznaje – przez pomyłkę) i uznając nazwę „złoty” za taką, która mogłaby zostać wykorzystana przez ustawodawcę. Autor przytoczył podane wcześniej propozycje wartości monet z pominięciem nominału 25 groszy⁷. Proponowane przez Szafrąńskiego nazwy wiązały się z: nazwą plemienia Polan („pol” i „polon”), łacińską nazwą kraju („polonia”), legendarnym protoplastą dynastii Piastów („lech”), jak i upamiętniały samą dynastię („piast”). Wiazały się również z tradycją wyvodu genealogicznego polskiej szlachty, która widziała w sobie potomków starożytnego ludu Sarmatów („sarmat”). W odczuciu autora nazwanie waluty „złotym” miało odnosić się do potocznej nazwy monety o nominale 15 kopiejek (w zaborze rosyjskim) lub 50 fenigów (w zaborze pruskim).

W toczonej na łamach prasy dyskusji zabrał głos również Marian Gumowski. W numerze 5 oraz łączonym 6 i 7 „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologicznych” z 1917 roku opublikował dwuczęściowy tekst *Nowa moneta polska*. Gumowski m.in. przedstawił w nim dyskusję prasową od listopada 1916 roku. Nawiązał w nim do pięciowiekowej polskiej tradycji monetarnej, opowiedział się za nazwą „złoty polski”, który miał dzielić się na sto „groszy polskich”. Numizmatyk uważał, że nowa waluta powinna mieć wartość 50 kopiejek. Swoje stanowisko odnośnie nazwy polskiej waluty Gumowski przedstawił na łamach „Nowej Reformy” z 4 stycznia 1917 roku (tekst wcześniej został wygłoszony przez autora w krakowskim i warszawskim Towarzystwie Numizmatycznym). Zaproponowana przez Gumowskiego nazwa spotkała się z krytyką dyrektora Towarzystwa Gubernialnego Wzajemnego Kredytu w Piotrkowie Trybunalskim Józefa Rozieckiego. Finansista wyraził swoje zdanie na łamach „Nowej Reformy” z 9 marca 1917 roku. Według niego nazwa „złoty polski” mogła zostać wykorzystana przez spekulantów, którzy chcieliby wmówić *mało uświadomionym masom*, że nowa

⁵ *O jednostkę monetową w państwie polskiem* 1916, s. 117–118.

⁶ Szafrąński 1917, s. 161–162.

⁷ Szafrąński 1918, s. 112.

waluta przedstawia wartość 15 kopiejek⁸. Dlatego też Roziecki opowiadał się za nazwą „piast”⁹. W „Wiadomościach Numizmatyczno-Archeologicznych” z maja 1917 roku niejaki Dr. J. D. napisał, że w ukazującym się w Paryżu piśmie „Pielgrzym Polski” z 28 czerwca 1833 roku Adam Mickiewicz użył nazwy „kościuszk” dla przyszłej polskiej waluty. Autor tekstu przypomniał, że wówczas polski wieszcz zamieścił swego rodzaju przedruk „Gazety Województwa Szawelskiego” z roku 1899 (!). W tej (pochodzącej z przyszłości) gazecie m.in. znalazła się informacja, że ...*Gmach ten ... wzniesiony z dobrowolnych składek województwa kosztował dwa miliony kościuszków*¹⁰. Na wydawanych w Ameryce podczas I wojny światowej cegiełkach, z których dochód był przeznaczony na walkę zbrojną o niepodległą Polskę, pojawiła się nazwa „polon”¹¹.

W numerze 12 „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologicznych” z 1918 roku zostały opublikowane trzy artykuły poruszające kwestie nazwy dla przyszłej polskiej waluty. Numer grudniowy ukazał się nie wcześniej niż w połowie stycznia 1919 roku, gdyż zawiera on informacje prasowe z gazet, które ukazały się 1 i 8 stycznia. Pierwszym z nich jest list krakowskiego notariusza L. Lipińskiego z 27 grudnia 1918 roku. Autor opowiada się w nim za dzielonym na sto groszy „złotym”. Jednocześnie sprzeciwia się *nowym nazwom*. Jako przykład autor przytacza „Pia-ta” – niestety nie podaje informacji gdzie słyszał, czy czytał o takiej propozycji. Lipiński informuje tylko, że nazwa ta ma nawiązywać do tureckiego piasra. Autor opowiada się też za tym, by wartość polskiej waluty opierała się o parytet franka w złocie. Lipiński argumentował to w sposób następujący: *...system ten [MM: waluty frankowej] panuje w przeważnej części państw europejskich, jak Francja, Belgia, Szwajcaria, Włochy, Grecja itd.*¹². Redakcja czasopisma przytacza również opinie historyka, profesora Oswalda Balzera, które w formie felietonu ukazały się na łamach „Kuriera Lwowskiego” na początku stycznia 1919 roku. Autor opowiadał się w nim za nazwą „złoty polski”, dzielony na sto groszy. Profesor Balzer poddaje krytyce inne proponowane nazwy, jak „piast”, „pol” itp., uważa on, że *...są to nazwy ze względów etymologicznych nieodpowiednie, czasem nawet dziwaczne, dobre na nazwę jakiejś maści lub proszku, ale nie monety*¹³. Redakcja „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologicznych” przytacza jeszcze propozycję doktora Karola Krzetuskiego, który zaproponował nazwę „orzeł”, którą zapożyczył z amerykańskiego systemu monetarnego, gdzie „orzeł” oznacza 10 dolarów. Jednak autor nie zaproponował podziału tej waluty – *Jak tego orla ma się w przyszłości dzielić i na ile części, o jakich nazwach tego autor nie podaje*¹⁴. Po dziś dzień potoczna nazwa złotej monety dziesięciodolarowej to „Eagle” (orzeł), a dwudziestodolarowej „Double Eagle” (podwójny orzeł).

W swoich wspomnieniach Stanisław Karpiński, który od 24 listopada 1918 roku był Prezesem Zarządu Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, podaje, że ówczesny minister skarbu Józef English opowiadał się za nazwaniem przyszłej polskiej waluty „Lechem”.

⁸ W okresie Królestwa Polskiego (w latach 1832–1841) w obiegu były srebrne monety o podwójnym nominale 15 kopiejek / 1 złoty. W zaborze rosyjskim moneta piętnastokopiejkowa była nazywana potocznie *złotówką*.

⁹ Gumowski 1917, s. 186–187.

¹⁰ Dr. J. D. 1917, s. 193–194.

¹¹ Schmidt 1994, s. 9.

¹² Lipiński 1918, s. 143–144.

¹³ *O jednostce monetarnej* 1918, s. 144.

¹⁴ *O reformie monetarnej* 1918, s. 144.

Na kilka dni przed posiedzeniem Sejmu podsunął Józefowi Piłsudskiemu dekret z tą nazwą, który podpisał go 5 lutego 1919 roku. Dokument przewidywał wprowadzenie w odrodzonej Polsce nowej waluty. Początkowo podstawową jednostką pieniężną miał być dzielony „Lech”, którego setną część miał stanowić „grosz”. Pod względem wartości waluta miała być równa frankowi francuskiemu. Przeciwno tej nazwie wystąpił ówczesny dyrektor Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej Zygmunt Karpiński¹⁵, proponując nazwę „złoty”. Po ożywionej dyskusji parlamentarnej zapisana w dekreście Naczelnika nazwa „Lech” została uchylona uchwałą sejmową 28 lutego 1919 roku. Jednocześnie w ustawie tej zapisano, że *Jednostka monetarna polska ma nazwę „złoty”, którego setna część nazywa się „grosz”* (Dz. Pr. P. P. 1919, nr 20, poz. 230)¹⁶. Dlatego też ta data znalazła się na pierwszych banknotach złotych, które zostały wydrukowane we Francji i Wielkiej Brytanii. Uchwalona przez Sejm nazwa „złoty” miała nawiązywać do czasów przedrozbiorowych, kiedy to złoty był jednostką obrachunkową, dzieloną na 30 groszy oraz do używanych w Królestwie Kongresowym złotych, równych 15 kopiejkom¹⁷.

O tym, że od początku II RP myślano poważnie o nowej nazwie dla polskiej waluty, świadczy klauzula prawna umieszczana na markach polskich – które niepodległe państwo polskie uznało za walutę tymczasową – napisu: *Państwo Polskie przyjmuje odpowiedzialność za wymianę niniejszego biletu na przyszłą polską walutę według stosunku, który dla marek polskich uchwali Sejm ustawodawczy*. Treść ta widnieje na pierwszym banknocie niepodległej Polski – 500 marek polskich emisji z 15 stycznia 1919 roku oraz na zaprojektowanej przez Adama Półtawskiego serii (1, 5, 20, 100 i 1000 marek polskich). Na zaprojektowanych w Wiedniu banknotach markowych (nominały od ½ do 5000 marek polskich) oraz na banknotach serii inflacyjnej (od 10 000 do 10 000 000 marek polskich) tekst ten został nieco zmieniony¹⁸, jednak jego wymowa pozostała bez zmian. Niestety, wybuch wojny polsko-bolszewickiej spowodował odłożenie na dalszy plan reform oraz utworzenie Banku Polskiego. Ministerstwo Skarbu zdążyło jedynie zamówić wzory i druk banknotów złotych z nazwą emitenta – Bank Polski. Wykonane we Francji i Wielkiej Brytanii banknoty przeleżały w skarbcu bankowym pięć lat i zostały użyte do przeprowadzenia reformy walutowej pod koniec kwietnia 1924 roku. W ich szacie graficznej znalazł się portret naczelnika insurekcji – Tadeusza Kościuszki oraz księcia Józefa Poniatowskiego (nominał 5 złotych). Na większości zaprojektowanych w 1919 roku banknotów umieszczony został symbol waluty „z”. Nie znajdziemy go jedynie na dwóch najniższych nominałach (1 i 2 złote).

Ustanowiona pod koniec lutego 1919 roku nowa polska waluta stała się pieniądzem obiegowym pięć lat później. Pomimo licznych propozycji nazw, które ukazywały się w prasie od listopada 1916 roku, zdecydowano się ostatecznie na „złotego”. W ten sposób nawiązano do XVI-wiecznej jednostki obrachunkowej. Pomimo zaborów nazwa ta przetrwała w mowie potocznej. Jak już wyżej wspomniałem, w zaborze rosyjskim mianem „złotówki” określano monetę o nominale 15 kopiejek a w Wielkopolsce tak nazywano monetę o nominale 50 fenigów.

¹⁵ Zygmunt Karpiński był bratankiem Stanisława Karpińskiego.

¹⁶ We wrześniu 1922 roku uzupełniono ją o wartość parytetową złotego na poziomie 1 złoty = 1/3100 kg złota próby 900 (Dz. U. R. P. 1922, nr 83, poz. 740).

¹⁷ Strzałkowski 1990, s. 12–13.

¹⁸ *Państwo Polskie bierze na siebie odpowiedzialność za wymianę niniejszego biletu na przyszłą walutę polską według stosunku, który dla marek polskich uchwali Sejm ustawodawczy*.

Pomimo tego, że „złoty” jako jednostka obrachunkowa pojawił się blisko pięć wieków temu, to dopiero po odzyskaniu przez Polskę niepodległości stał się walutą nowoczesnego państwa. Ustawa sejmowa z 28 lutego 1919 roku uregulowała brzmienie nazwy. Jednak realnie złoty „zagościł” w portfelach Polaków pięć lat później. Dopiero z końcem kwietnia 1924 roku, w ramach reformy walutowej, zaczęto wprowadzać do obiegu tę walutę. Przez kolejne lata emitowały go trzy kolejne banki centralne – Bank Polski, Bank Emisyjny w Polsce oraz Narodowy Bank Polski, który robi to do dnia dzisiejszego. Dzieleny na sto groszy złoty stał się środkiem płatniczym dla kilku pokoleń Polaków. W tym czasie powstały setki wzorów pieniędzy papierowych i monet (obiegowych, kolekcjonerskich i próbnych), opiewających na grosze i złote. Stały się one środkami propagandy wizualnej oraz elementem kulturotwórczym. Złoty w postaci gotówki stał się nie tylko ekwiwalentem wartości towarów i usług lecz również pełnił funkcję swego rodzaju ambasadora Polski na świecie.

Katalog monet i pieniędzy papierowych o nominale 1 złoty

Drugą częścią artykułu jest prezentacja – w formie katalogu – pieniędzy papierowych oraz monet o nominale 1 złoty, które weszły do obiegu po ustanowieniu złotego polską walutą. Najpierw zostały zaprezentowane pieniądze papierowe, a następnie monety. Przyjęty został układ chronologiczny. Pominięte zostały banknoty Banku Polskiego na emigracji oraz monety próbne. Poniżej reprodukcji podane zostały podstawowe informacje dotyczące prezentowanego obiektu. W przypadku pieniędzy papierowych są to: projektant, data emisji, wymiary (w milimetrach) oraz okres kiedy były w obiegu. Prezentując monety, spektrum informacji zostało poszerzone. Podano: średnicę (w milimetrach), wagę (w gramach), informację o rancie, metalu w jakim została wykonana oraz miasto gdzie była wybita. Poniższe informacje szczegółowe zostały zaczerpnięte z: katalogu banknotów Czesława Miłczaka¹⁹, katalogu monet Janusza Parchimowicza²⁰ oraz strony internetowej Narodowego Banku Polskiego.

1 av.		1 rv.	
			
projektant	Nieznani projektanci z pracowni grawerskiej profesora Eugeniusza Gaspé w Paryżu		
emisja	28 lutego 1919	wymiary	85 x 54 – 93 x 63
w obiegu	28 kwietnia 1924 – 31 grudnia 1925		
uwagi	bilet zdawkowy zastępujący srebrną monetę o tym samym nominale		

¹⁹ Miłczak 2012, t. 1 i 2.

²⁰ Parchimowicz 1996.

2 av.		2 rv.	
			
projektant	Leonard Sowiński		
emisja	1 października 1938	wymiary	76 x 54 – 108 x 60
w obiegu	26 sierpnia 1939 – 20 maja 1940		
uwagi	bilet zdawkowy zastępujący nikłową monetę o tym samym nominale		
repr. z J. Parchimowicz, <i>Katalog banknotów polskich i z Polską związanych</i> , wyd. 8, Szczecin 2007, s. 120			
3 av.		3 rv.	
			
projektant	Leonard Sowiński		
emisja	1 sierpnia 1941	wymiary	75 x 54 – 100 x 65
w obiegu	1941 – 10 stycznia 1945		
uwagi	Identyczną szatę graficzną miał banknot o tym samym nominale emisji z 1 marca 1940 roku		
4 av.		4 rv.	
			
projektant	Iwan Iwanowicz Dubasow		
emisja	1944	wymiary	136 x 66
w obiegu	18 września 1944 – 8 listopada 1950		
5 av.		5 rv.	
			
projektant	Ryszard Kleczewski		
emisja	15 maja 1946	wymiary	70 x 44 – 98 x 54
w obiegu	2 grudnia 1946 – 9 listopada 1950		

6 av.			6 rv.		
					
projektant		Tadeusz Breyer			
średnica	23	waga	5,0	rant	ząbkowany
metal	srebro (Ag 750)		mennica	Paryż (1924), Londyn (1925)	
rok	1924, 1925				
w obiegu	19 stycznia 1925 – 31 grudnia 1932				
7 av.			7 rv.		
					
projektant		Mieczysław Kotarbiński			
średnica	25	waga	7,0	rant	gładki
metal	nikiel		mennica	Warszawa	
rok	1929				
w obiegu	29 lipca 1929 –				
uwagi	moneta formalnie nie została wycofana z obiegu				
8 av.			8 rv.		
					
projektant		awers	Andrzej Peter	rewers	Józef Koreń i Anton Ham
średnica	25	waga	7,0 (CuNi) 2,12 (Al)	rant	ząbkowany
metal	miedzionikiel / aluminium		mennica	Kremnica / Warszawa	
rok	1949				
w obiegu	30 październik 1950 – 1 stycznia 1995				
uwagi	Z tą samą datą zostały wybite dwie monety o nominale 1 złoty. Złotówkę w miedzioniklu bito w Czechosłowacji, a w aluminium w Warszawie. Na awersach obu monet znajduje się napis „Rzeczpospolita Polska” oraz orzeł bez korony.				

9 av.				9 rv.					
									
projektant		awers		Andrzej Peter		rewers		Józef Koreń i Anton Ham	
średnica	25		waga	2,12		rant	ząbkowany		
metal	aluminium			mennica		Kremnica (1975 b.z., 1976, 1978)/ Warszawa (pozostałe roczniki)			
rok	1957, 1965–1978, 1980–1985								
w obiegu	27 czerwca 1957 – 1 stycznia 1995								
uwagi	moneta ta różni się napisem w otoku (Polska Rzeczpospolita Ludowa) oraz modelunkiem orła na awersie (względem złotówki z 1949).								
10 av.				10 rv.					
									
projektant		awers		Stanisława Wątróbska-Frindt		rewers		Józef Koreń i Anton Ham	
średnica	25		waga	2,2		rant	ząbkowany		
metal	aluminium			mennica		Warszawa			
rok	1986–1988								
w obiegu	1986 – 1 stycznia 1995								
11 av.				11 rv.					
									
projektant		awers		Stanisława Wątróbska-Frindt		rewers		Józef Koreń i Anton Ham	
średnica	16		waga	0,57		rant	ząbkowany		
metal	aluminium			mennica		Warszawa			
rok	1989–1990								
w obiegu	28 grudnia 1988 – 1 stycznia 1995								

12 av.			12 rv.		
					
projektant	awers	Stanisława Wątróbska-Frindt	rewers	Ewa Tyc-Karpińska	
średnica	23	waga	5,0	rant	gładki, ząbkowany (na przemian)
metal	miedzionikiel		mennica	Warszawa	
rok	1990–2016				
w obiegu	od 1 stycznia 1995				
13 av.			13 rv.		
					
projektant	awers	Sebastian Mikołajczak	rewers	Ewa Tyc-Karpińska	
średnica	23	waga	5,0	rant	gładki, ząbkowany (na przemian)
metal	miedzionikiel		mennica	Warszawa	
rok	2017–				
w obiegu	od 2017				
14 av.			14 rv.		
					
projektant	awers	Sebastian Mikołajczak	rewers	Ewa Tyc-Karpińska	

średnica	50	waga	62,2	rant	gładki, napis: „100. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości”
metal	złoto (Au 999,9)		mennica	Warszawa	
rok	2018				
w obiegu	Od 7 listopada 2018				
uwagi	moneta kolekcjonerska				
15 av.			15 rv.		
					
projektant	awers	Sebastian Mikołajczak	rewers	Ewa Tyc-Karpińska	
średnica	23	waga	13,72	rant	gładki, ząbkowany (na przemian)
metal	złoto (Au 900)		mennica	Warszawa	
rok	2019				
w obiegu	od 27 lutego 2019				
uwagi	moneta kolekcjonerska				
repr. z www.nbp.pl					
16 av.			16 rv.		
					
projektant	awers	Sebastian Mikołajczak	rewers	Ewa Tyc-Karpińska	
średnica	23	waga	8,7	rant	gładki, ząbkowany (na przemian)
metal	srebro (Ag 925)		mennica	Warszawa	
rok	2019				
w obiegu	od 27 lutego 2019				
uwagi	moneta kolekcjonerska				
repr. z www.nbp.pl					

Bibliografia

- Cywiński H. 1987, *Dziesięć wieków pieniądza polskiego*, wyd. 2 uzup., Warszawa.
- Dr. J. D. 1917, *Sprawa nazwy przyszłej monety polskiej*, Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne, nr 5, s. 193–194.
- Gumowski M. 1917, *Nowa moneta polska*, Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne, nr 5, s. 186–189.
- Lipiński L. 1918, *W sprawie waluty polskiej*, Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne, nr 12, s. 143–144.
- Miłczak C. 2012, *Banknoty polskie i wzory*, t. 1, 1794–1941, t. 2, *Od 1941*, Warszawa.
- O jednostce monetarnej* 1918, Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne, nr 12, s. 144.
- O jednostkę monetową w państwie polskim* 1916, Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne, nr 12, s. 117–118.
- O reformie monetarnej* 1918, Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne, nr 12, s. 144.
- Parchimowicz J. 1996, *Monety polskie od roku 1916*, Szczecin.
- Polska Kasa pożyczkowa* 1917, Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne, nr 2, s. 146.
- Polska waluta markowa* 1917, Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne, nr 2, s. 146.
- Schmidt A. 1994, *Kształtowanie polskiego systemu pieniężnego po 11 listopada 1918 r.*, Biuletyn Numizmatyczny, nr 3, s. 3–9.
- Strzałkowski J. 1990, *Moneta i banknot w latach 1924–1925*, Łódź.
- Szafrąński M. 1917, *O nazwę jednostki monetarnej*, Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne, nr 3, s. 161–162.
- 1918, *O nazwę jednostki monetarnej*, Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne, nr 9–10, s. 112.

Słowa kluczowe: złoty, waluta Polski, nowa waluta, nazwa waluty

Keywords: złoty, Polish currency, new currency, name of currency

Marcin Markowski, *Discussion on the name of the revived Polish currency*

Since November 1916 in press appeared numerous propositions of the Polish currency name (“kościuszek”, “lech”, “orzeł” (eagle), “piast”, “pol”, “polon”, “polonia”, “sarmat”, “setnik” and “złoty”), but finally the “złoty” was decided. Despite the fact that the “złoty” as an accounting unit appeared almost five centuries ago, it was only after Poland regained its independence that it became the currency of a modern state. The Sejm Act of 28 February 1919 regulated the wording of the name. However, in real the złoty got to wallets of Poles five years later. It was not until the end of April 1924, as a part of the currency reform, the złoty began to be put into circulation. Over the next years złoty was issued by three subsequent central banks – the Bank of Poland,

the Bank of Issue in Poland and the National Bank of Poland, which is doing so to this day. Divided into one hundred groszy, the zloty became legal tender for several generations of Poles. At that time, hundreds of patterns of paper money and coins (circulation, collector and pattern) were created for grosze and zlotys. They became means of visual propaganda and culture-creating element. The zloty in the form of cash became not only an equivalent of value of goods and services, but also served as a kind of ambassador of Poland in the world.